

Teza: wymiar kary dyscyplinarnej

Sąd dyscyplinarny wymierzając karę uwzględnia w szczególności motywację i sposób zachowania się radcy prawnego, rodzaj i stopień naruszenia ciężących na nim obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przewinienia dyscyplinarnego, właściwości i warunki osobiste radcy prawnego, jego sposób postępowania przed popełnieniem przewinienia i zachowanie się po jego popełnieniu, a zwłaszcza staranie o naprawienie szkody.

Sygn. akt WO-48/16

ORZECZENIE

z dnia 28 lipca 2016 roku

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w

składzie:

Przewodniczący: SWSD Dariusz Drozdowski /sprawozdawca/

Sędziowie: SWSD Teresa Famulska

SWSD Anna Maria Kozłowska

Protokolant: Kamila Kamińska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego r. pr. Bożeny Zajdel po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 lipca 2016 r.

sprawy radcy prawnego E. D. obwinionej o przewinienie dyscyplinarne z art. 64 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2014 r., poz. 637 ze zm.) w związku z art. 28 ust. 7 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

z powodu odwołania wniesionego przez obrońcę obwinionej co do orzeczenia o karze,

od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 7 lipca 2014 r., sygn. akt D 22/2014,

o r z e k a

I. zmienić zaskarżone orzeczenie w punkcie 2 w ten sposób, że wymierza obwinionej radcy prawnemu E. D. karę upomnienia;

II. zwolnić obwinioną od ponoszenia kosztów postępowania odwoławczego i kosztami tego postępowania obciążyć Krajową Izbę Radców Prawnych w Warszawie.

Uzasadnienie

Radca prawny E. D. została obwiniona o to, że:

1) w okresie od dnia 20 kwietnia 2013 r. do dnia 26 kwietnia 2013 r. będąc ustanowionym z urzędu pełnomocnikiem dla pana Z. N. nie złożyła skargi kasacyjnej od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z dnia 8 listopada 2012 r. w sprawie o sygn. (...), tj. o czyn z art. 64 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2010 r., Nr 10, poz. 65 ze zm.) w zw. z art. 6 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

2) w okresie od dnia 20 kwietnia 2013 r. do dnia 26 kwietnia 2013 r. będąc ustanowionym z urzędu pełnomocnikiem dla pana Z. N. nie przedstawiła klientowi pisemnej opinii prawnej o braku podstaw do wniesienia środka zmierzającego do wzruszenia orzeczenia sądowego w postaci wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W.

(...), tj. o czyn z art. 64 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2010 r., Nr 10, poz. 65 ze zm.) w zw. z art. 28 ust. 7 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. orzeczeniem z dnia 7 lipca 2014 r., (...), obwinioną radcę prawnego E. D.:

- 1) w punkcie 1 uniewinnił od pierwszego z zarzucanych przewinień dyscyplinarnych,
- 2) w punkcie 2 uznał za winną popełnienia drugiego z zarzucanych przewinień dyscyplinarnych i wymierzył jej karę nagany z ostrzeżeniem,
- 3) w punkcie 3 zasądził od obwinionej na Okręgowej Izby Radców Prawnych (...) kwotę 1.000,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego.

To orzeczenie w całości na niekorzyść obwinionej zaskarżył pokrzywdzony Z. N.. Orzeczenie w zakresie punktu 2 i 3 na korzyść obwinionej zaskarżył jej obrońca.

Pokrzywdzony orzeczeniu zarzucił pominięcie istotnych dowodów i faktów zebranych w sprawie oraz wymierzenie obwinionej kary rażąco niskiej. Pokrzywdzony wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie merytoryczne w stosunku do winnej adekwatnie do stopnia zawinienia i wzięcie pod uwagę przede wszystkim szkody, jaką poniósł wskutek umyślnego zaniechania wypełnienia podstawowych obowiązków pełnomocnika wyznaczonego przez sąd z urzędu do prowadzenia spraw ubogiego klienta.

Obrońca obwinionej zarzucił wymierzenie kary rażąco surowej bez uwzględnienia na korzyść obwinionej wszystkich istotnych okoliczności, w tym formalnego charakteru uchybienia z jej strony przy pełnieniu obowiązków związanych z udzieleniem pomocy prawnej pokrzywdzonemu. Obrońca obwinionej na wypadek nieuwzględnienia jego wniosku o umorzenie postępowania, czy też uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych w W., wniósł o zmianę orzeczenia przez ukaranie obwinionej karą upomnienia. Wniósł też o zwolnienie jej od kosztów postępowania odwoławczego.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w W. po rozpoznaniu tych odwołań orzeczeniem z dnia 11 maja 2015 r., (...)

- 1) w punkcie 1 zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że w opisie czynu w pkt 1 i 2 w miejsce daty 20 kwietnia 2013 r. wpisał słowa „co najmniej od dnia 5 kwietnia 2013 r.”,
- 2) w punkcie 2 utrzymał w pozostałym zakresie w mocy zaskarżone orzeczenie,
- 3) w punkcie 3 zasądził od obwinionej koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 853,43 zł na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych.

Od tego orzeczenia obrońca obwinionej wniósł kasację do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 11 lutego 2016 r., (...)

- 1) w punkcie I uchylił zaskarżone orzeczenie w części dotyczącej orzeczenia o karze oraz pkt 3 tego orzeczenia i sprawę w tym zakresie przekazał Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu w W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym,
- 2) w punkcie II w pozostałym zakresie oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną, a kosztami sądowymi za postępowanie kasacyjne obciążył Skarb Państwa.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w czasie orzekania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny zmianie uległ przepis art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych i ustawa nie przewidywała już kary nagany z ostrzeżeniem. A zatem obowiązkiem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego było, czego nie uczynił, dostrzeżenie tej zmiany i dokonanie stosownej korekty w zaskarżonym orzeczeniu sądu pierwszej instancji. W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy stwierdził też, że nie można odmówić pewnej racji tym argumentom kasacji, gdzie podniesiono zarzut niewspółmierności wymierzonej kary. W tym zakresie Sąd Najwyższy wskazał, że sądy obydwu instancji nie sprecyzowały, jakie okoliczności stanowiły przesłanki łagodzące, a które wpływały niekorzystnie na wymiar kary.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych zważył, co następuje:

Z uwagi na to, że kasację od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z dnia 11 maja 2015 r., sygn. akt WO-126/2014, wniósł jedynie obrońca obwinionej i na jej korzyść oraz została ona uwzględniona jedynie co do orzeczenia o karze i co do kosztów postępowania odwoławczego, to przedmiotem niniejszego postępowania mogło być jedynie odwołanie obrońcy co do orzeczenia o karze oraz co do kosztów postępowania odwoławczego. Nie mogła być zatem przedmiotem rozpatrzenia kwestia winy obwinionej, gdyż w tym zakresie mamy do czynienia z orzeczeniem już prawomocnym.

Podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego jest ustawa o radcach prawnych stosowana w związku z Kodeksem Etyki Radcy Prawnego. Zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych radca prawny podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swoich obowiązków zawodowych. Na podstawie art. 74¹ pkt 1 i pkt 2 ustawy o radcach prawnych w sprawach nieuregulowanych do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego oraz rozdziału I-III Kodeksu karnego.

Na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia rażącej niewspółmierności kary. Taki też zarzut zaskarżonemu orzeczeniu postawił obrońca obwinionej. Jest to tzw. względna przyczyna odwoławcza.

Obrońca obwinionej w zakresie orzeczenia o karze podniósł, że kara nagany z ostrzeżeniem jest niewspółmierna do przewinienia. Wskazał, że obwiniona ustnie powiadomiła klienta o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej i tym samym nie dochowała jedynie formy pisemnej takiej swojej opinii. Obrońca podniósł też, że obwiniona od 20 lat prowadzi kancelarię radcowską, spotyka się z licznymi przejawami sympatii i życzliwości ze strony klientów, a zarzucone przewinienie dotyczy odosobnionego przypadku bez praktycznie żadnego skutku dla pokrzywdzonego. Stąd też w jego ocenie przewinienie charakteryzuje się znikomą szkodliwością społeczną. Obrońca obwinionej wniósł również o zwolnienie jej od kosztów postępowania dyscyplinarnego argumentując, że: 1) jest ona emerytką, przy czym świadczenie to jest obecnie głównym źródłem jej utrzymania; 2) od blisko dwóch lat nie ma stałych dodatkowych dochodów z tytułu wykonywania zawodu radcy prawnego; 3) w związku z dokonaną zmianą mieszkania jest zadłużona z powodu udzielonego jej przez bank kredytu hipotecznego.

Odwołanie zasługuje częściowo na uwzględnienie.

Jakkolwiek ustawa o radcach prawnych nie daje dyrektyw co do wymiaru kary dyscyplinarnej, to jednak trzeba przyjąć, że sąd dyscyplinarny wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, bacząc, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do radcy prawnego. Sąd dyscyplinarny wymierzając karę uwzględnia w szczególności motywację i sposób zachowania się radcy prawnego, rodzaj i stopień naruszenia ciężących na nim obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przewinienia dyscyplinarnego, właściwości i warunki osobiste radcy prawnego, jego sposób postępowania przed popełnieniem przewinienia i zachowanie się po jego popełnieniu, a zwłaszcza staranie o naprawienie szkody.

Biorąc pod uwagę powyższe dyrektywy oraz niemożność pogorszenia sytuacji obwinionej w postępowaniu odwoławczym wymierzenie obwinionej kary nagany byłoby zbyt surowe. Istotnie, obwiniona nie dopełniła ciężącego na niej z mocy art. 28 ust. 7 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego obowiązku przekazania pokrzywdzonemu Z. N. pisemnej opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. (...) Na korzyść obwinionej przemawia jednak, że nie dochowując formy pisemnej poinformowała telefonicznie pokrzywdzonego o takiej swojej opinii, będąc ustanowionym jego pełnomocnikiem z urzędu. Uzyskał on zatem wiedzę o tym, że obwiniona nie wniesie skargi kasacyjnej. W zakresie takiej opinii radca prawny posiada autonomię decyzji i kierując się wiedzą zawodową, jest niezależny od klienta. A zatem - co także należy uwzględnić w tej sprawie na korzyść obwinionej - jej stanowisko nie wpłynęło na sytuację prawną pokrzywdzonego. W następczym kontakcie w pokrzywdzonym przedstawiła mu propozycje rozwiązań prawnych jego problemów możliwych na drodze postępowania innego niż sądowo-administracyjnego. Nadto obwiniona przyznała się do winy i złożyła wyjaśnienia przedstawiając przebieg zdarzenia. Zaproponowała dobrowolne poddanie się karze, co oznacza, że zrozumiała swoje naganne zachowanie, starając się wyciągnąć wnioski na przyszłość. Z akt sprawy nie

wynika też, aby obwiniona była wcześniej karana dyscyplinarnie. Stopień społecznej szkodliwości przewinienia nie jest zbyt wysoki, a jego skutki ograniczają się jedynie do formy wypowiedzi-opinii obwinionej co do braku podstaw wniesienie skargi kasacyjnej od wyroku. Obwiniona zrozumiała swoje naganne zachowanie i wyraziła żal. Dotychczasowy długoletni przebieg pracy zawodowej i brak karalności także stanowiły w stosunku do niej przesłanki łagodzące. Wymierzenie kary nagany, czyli kary analogicznej do poprzednio funkcjonującej w ustawie kary nagany z ostrzeżeniem, byłoby zatem nieadekwatne do stopnia przewinienia. W tych okolicznościach wymierzenie jej kary upomnienia, kary najmniej surowej w katalogu kar przewidzianych w ustawie o radcach prawnych, spełni cel postępowania dyscyplinarnego.

Zatem mając na uwadze wszystkie podniesione powyżej okoliczności, Wyższy Sąd Dyscyplinarny zmienił zaskarżone orzeczenie i na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 1 ustawy o radcach prawnych i wymierzył obwinionej karę upomnienia.

Co do kosztów postępowania dyscyplinarnego, to odnośnie kosztów postępowania przed sądem dyscyplinarnym pierwszej instancji, to orzeczenie sądu odwoławczego (...) utrzymujące w mocy orzeczenie (...) o obciążeniu obwinionej tymi kosztami stało się prawomocne i nie zostało uchylone przez Sąd Najwyższy. A zatem przedmiotem niniejszego rozpoznania mogła być tylko kwestia kosztów postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym. Na podstawie art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych koszty postępowania dyscyplinarnego mają charakter zryczałtowany (ust. 1), w razie ukarania koszty postępowania ponosi obwiniony, a w pozostałych przypadkach koszty dochodzenia i postępowania przed okręgowym sądem dyscyplinarnym pokrywa właściwa okręgowa izba radców prawnych, a koszty postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym - Krajowa Izba Radców Prawnych (ust. 2). Wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego określa, w drodze uchwały, Krajowa Rada Radców Prawnych, mając na względzie przeciętne koszty postępowania (art. 70⁶ ust. 3). W niniejszej sprawie koszty postępowania odwoławczego to kwota 1.000,00 zł. Jednakże trzeba mieć na uwadze, że jakkolwiek obwiniona ostatecznie została ukarana karą upomnienia, to jednak ta kara została jej wymierzona po uwzględnieniu jej odwołania od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego, który wymierzył jej karę surowszą. A zatem co do zasady obwiniona wygrała sprawę przed sądem odwoławczym doprowadzając do zmiany zaskarżonego orzeczenia na jej korzyść. W tych warunkach w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego brakło podstaw do obciążania obwinionej kosztami postępowania odwoławczego. Dlatego orzeczono o obciążeniu tymi kosztami Krajową Izbę Radców Prawnych w W..